

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, Julius' 30-dikán 1819.

Német Ország.

A' Norimbergai újságban így írt ennek egy Wiesbadeni tudósítója Jul. 19-dikén: —“

„Itt egy nagyon különös történetről beszélnek, de a' melynek szorosabb környúlásai még további megvalóságosulást kívánnak. Egy Fő Személy a' Taurusi ferdőn lévén's útját Emsből *Lan-genschwalbach*ba vévén, itt a' fák' sorai között magános sétálásközben néhány betakarózdott emberektől körülvétegett, kik ugyan kezeiket ezen fő emberre nem tették, de nagyon megfenyegették, arra az esetre, ha az általok adandó tudománynak sikere nem talál lenni. Ezen betakarózdott emberek úgy el tudták titkolni magokat, hogy a' Fő Személy telességgel egyre is rá nem esmerhetett, 's fenyegetődzéseket végezvén, útjokat a' sétáló helyről a' *Schlungenbad* felé vették. Még eddig minden iparkodással se' lehetett nyomokba akadni ezen embereknek. (A' hely, hol e' történt, Wiesbadentől valami két, a' Ménusi Frankfurtól hat, 's a' Schlungenbadtól egy mértföldnyire esik).

Ugyan ezen Norimbergai újság ezeket jelenti Berlinből Julius' 18-dikáról: — „Az Universitas' Senátusa ily jelentést raggattatott ki az Universitas' épülete' falaira: „A' Tisztviselői Karnak rendeléséből tudtokra adatik az ittlévő „tanulóknak, hogy, ha ki közzülök, a' „Politikai titkos egygyesüléssel való vá-

„doltatásáért tételődő vizsgálódásokra ki-
„rendeltetett Biztosság' elejébe meg ta-
„lána hivattatni, azonnal és legkissebb
„magavonogatása nélkül előálljon, mert
„külömben kényszerítettetni fog az előállás-
„ra.“

Egy idő-ólta sok tanulók elutoztak Berlinből, ki gyalog, ki szekeren; az utolsók azt mondták, hogy tsak ferdőre mennek *Freienwald*ba. — Ezen nevezetes revoluziósz történeteknek előfordulásától fogva gyakran mennek a' Staféták *Glieneck*ébe a' Státus-Cancellarius-hoz Hardenberg Hercezeghez, 's Töpliczbe is a' Királyhoz, a' hol ő Felsőge mostan ferdés végett tartózkodik.

A' Rénusi újságlevélek a' következő történetet jelentik Julius' 20-dikáról: „Bonnbá néhány katonatisztek érkeztek-meg egy Politziai Ágensel 's több Politziai katonákkal, 's e' hónap' 15-dikén az Universitasnak három Professorait, úgymint Arndt Urat és a' két Welker testvéreket a' város' fogházába vévén, írásaikat elvették. Hasonló történt *Elberfeld*ben is egy Könyviróval, *Koloniában* pedig egy törvényes tisztviselővel. De beszélnek, hogy több más helyeken is történtek efféle emberfogdosások 's írásaiknak elvétele. A' Nassai vidékeken is elfogtak két embert.“

Végezte a' Pruszsus néphez intézte-tett Nyilatkoztatásnak, melly a' VIII-dik számú *M. Kurir*' 62-dik levéllapján félbemaradt:

„Errevaló bizonyságokat még sokat lehetne felhordani, ha csak ezen felhozottak is, mellyek mind az Aktákból vétettek ki, eléggé szemeink' elejébe nem terjesztenék, hogy mit várhatott volna Német Ország ezen tsábító és eltsábított emberektől, ha az ő árulási iparkodásokat a' Pruszsus Országlószék egyszeriben hirtelenséggel meg nem bennította volna. Ezen Országlószék tehát az elévett hathatós, és mindenüvé kiterjedő eszközök által, és a' mellyeknek még ezeket követni kell, telyesítette azon szent kötelességét, mellyel minden jó hazafiának 's az egész Német népnek tartozik, a' mely igasságos jussal várhatja azt, hogy a' revolúziók' pályájának kerekded folyamatja már egyszer bezárattassék, 's magát Német Orzágon legkevesebbé újítsa-még, 's egy egész emberi nyom' (nemzettség') boldogsága, nyugalma, és megelégedése, a' szerentsétlen teoriáknak 's eszelősködő (fanaticus) tsábításoknak ne áldoztassanak fel.

„A' Pruszsus Országlószék ezen kötelessége által vezéreltetvén, legalkalmasabb eszközöket vett elő, a' mellyeknek végrehajtatásokban leghettségesebb kedvezés van a' szükséges erővel összsztaltatva, 's mind azok a' hírek, mellyek ezen eszközökre nézve elterjesztődtek, azoktól vették származásokat, kik jól érezvén azt, hogy ezen eszközöknek szükséges és igasságos volta ellen ki nem kellhetnek, legalább ily módon kényszerítettnek azért való bánkodásokat, hogy mesterkedéseiknek végvettetett, kiönteni. Nagyon kevés számú személyek fogattattak-el, 's ha írásaik többeknek elvétettek, tudva való dolog, hogy ezen dolog nem mindenkor csak azon személy eránt való gyanuért történik, kinek írásai elvétetnek, hanem azért is gyakran, hogy a' valóságos bűnösök ellen bizonyító eszközökre szert lehessen tenni.

„Az elfogattatott személyek nagyobhadon idegenek, kik azért jöttek vala hozzánk, hogy a' demagogicus mérget köztünk is elterjeszszék. Azt még erősíteniünk (mondanunk) se' szükséges, hogy az ő iparkodásoknak, az értelmes, derék, és hűséges Pruszsus népnél oly kevés fogantja lett, hogy az úgy mondatott szabadságnak ezen nemhivatalos Apostolai magok több vershen keserves panaszra fokadtak leveleikben, azért, hogy a' Pruszsus nép az ő számára általuk ide hozatott új tudománynak bevételeire ily alkalmatlan legyen. A' mennyiben a' dolog már most szemünk előtt van, ezen ártalmas mérge még eddig egy tsendes polgárunkba is belé nem kapott, 's valójában e' lehet annak is az oka, hogy a' közönség eleinten még csak hitelt is alig adhatott azon mesterkedéseknek, 's azon principiumok' elterjedésének, mellyeknek lehetséges voltát az ő egyenes és józan képzelődése meg nem foghatta, 's a' mellynek alatsónysága felől Pruszsziában mindenek egyformálag ítélnek.

„A' még Criminalis pernek indítására meg nem értt vizsgálódás ugyan még most csak politziai módon, de törvénytudósokból álló biztosság által folytattatik, azért, hogy a' mesterkedések' sokféle ágazatainak nyomába akadni 's őket felfedezni lehessen. Ezen biztosság hathatósan folytatja munkáját: hanem a' mesterkedéseknek egész kiterjedéseket majd csak akkor lehet osztán általlátni, minekutánna a' sok más helyeken elvétett irások is mind beérkeztek, 's ekkor fog osztán az annak módja szeréntés részrehajlás nélkülváló vizsgálódásnak törvényes úton helye lenni. Ezen tárgyra nézve tehát, 's azon szorgalomra nézve, mellyel ezen fontos tárgy továbbá is folytatlanni fog, a' Státusnak minden jó gondolkodású polgárai telyes tsendességben lehetnek.

A' Bavariai Közönséges Ujság az oly történetekre, milyen a' Lönningé, egy értekezést adott ki (*Nassauból* Jul. 12-dikéről), melly nagyon hosszú lévén, csak a' gerinczét tesszük ide: —

„A' politikai írókra nevezé remélhetőképpen fontos dolog lehet, ha azon vidékről, hol ezen Patikárius Provisornak megmagyarázhatatlan próbatétele előfordult, valami oly előadást vehetnek, melyből, addig is, míg a' jövő idő a' valóságról a' takarót lehuzná, ha csak kevés világosságot kaphatnak is. A' Lönning tselkedetének indító okát (akár mit mondjon is a' Moguntziai újságíró) nem lehet magános környúlállásokban keresni; Lönningnek Vagyonai állapota soha még csak távolról se' érdekelhetette az Országlószéki Elölülő *Ibell* Urét; a' mi pedig személyét illeti, ez ő véle soha se' beszélt, nem is látta soha. Csak ezen egy gondolható feltétel marad hát fenn, hogy hivatali, szolgálati környúlállás indíhatta *Lönninget* a' rüt próbatételre, mellyet vagy a' Lönning, vagy az *Elölülő Ur* részén kell keresni. Ő tavaly azt kívánta, hogy mint Patikáriusi Candidátust vizsgálják meg, kívánságát megnyerte, a' vizgáltatást jól kiállotta, 's erről az Országlószéktől kapott bizonyosságlevél mellett a' Patikáriusi Candidatusok közé levétezt. Itt se' lehet hát a' gyilkos indulat' indító okát keresni. Még csak egy környúlállás van hátra, a' miben a' Lönning indító okát keresni lehet. Ez az, a' mit ő gyilkos próbatétele közben kiáltva mondott 's a' mit azután vallástétele által is erősített, u. m: az *Elölülő Ur* politikai nagy tehetősége. Mit tett az *Ibell Ur* munkássága az 1806-dik esztendőti fogva, minden *Nassau* lakos tudja.“ — Itt környúlállásosan előszámál a' tudósító mindent, a' mik az *Elölülő Ibell Ur* Elölülői kormányozása alatt az 1806-dik esztendőből fogva,

részint a' Constitúciónak behoztatása előtt, részint azután, a' népnek boldogítatására történtek, 's a' mellyek között minden eléfordul, a' mi jót csak egy valószínű *liberalis* Constitúció alatt várni lehet — 's mind ezeknek felhordása után ekképpen folytatja és végzi szavait: —

„És még is ezen jöltévő embernek, a' ki hazafi társaiért ily sok jót tett, kelle vala, a' maga politikai tehetőséért (vagy mondjuk inkább, az ő sok jó teteliért) meggyilkoltatni? Ki hihetné ezt, pedig valósággal így van. De kérdés, hogy ki lehet hát még is, a' ki egy ilyen, a' liberalisságban másoknak példát mutató, a' polgári szabadságnak megfúdatásán így dolgozó így iparkodó kormányozással meg nem elégedett? Két féle részek találhatunk, a' mellyekben mind ezen boldogító törekedés mellett i, beketelenkedést lehet keresni. Egygyik rész lehet az, melly a' régibb időkben oly mások felett való elsőégi jusokkal bírt, a' milyenekkel nálunk már ma nem bír. Az ilyenek, ha a' mi egyéb Német Státusainkban 's Frantzia Országban beketelenek, nálunk is beketelenkedhetnek privilegiumaiknak elvesztéséért. De *Lönninget* nem számlálhatjuk ezek közé. Ő ide nem tartozott. — „A' beketelenkedőknek másik része az, a' melly egészen ellenkezőre, tudni illik arra törekedik, hogy a' Frantzia revolutziót Német Országra, minden retentőségeivel egyetemben, által plántálja. Ezek nem csak nálunk (*Nassauban*) vannak itthon, hanem egész Német Országban elszéledtek: de mi őket nem most a' Lönning' történetével, hanem már régen megismerjük. Ezen résznek és a' másoknak (melynek barátjait vagy sorsosait közönséges névvel itt is Ultráknak vagy Ultraroyalistáknak nevezik) plánumjaik egymással nem ellenkeznek; az Ultrák megengedik
)(*

ezeknek, hogy a' legfelsőbb pontig üzhessék mesterkedéseiket, tsak azért, hogy a' nép az ő nagy elvetemedéseiktől (extremumjaiktól) megijedvén, annyival hajlandóbb legyen hozzájok (az Ultrákhoz), annyival könnyebben az ő részekre térítődhessék. Hanem az ilyen embereknek legnagyobb eileuségeik az olyanok, kik a' Nassau i Országlás' kormánya mellett ülnek; kik tudni illik mind a' kétféle elvetemedésnek kőszálait elkerülvén, egyenesen mennek a' polgári szabadságnak célja felé, 's erre nézve minden okos minden jó polgároktól egyenlően esmeretvén, betsültetnek, szerettetnek; kik az afféle *Próbáló Megjegyzések'* nevezete alatt hozzájok intézetett Proklamációk által, a' milyenek a' Nassau i Rendek között is elterjesztődtek, 's a' melyekben ezek arra ingereltettek, hogy a' Német Szövetségben fennálló Constitutioniókat fordítsák-fel, hogy népgyűléseket tartsanak, népképviselőket válasszának, 's hogy végre osztán minden Státusoknak képviselőikből Frankfurtban egy *Constituens* Gyűlést formáljanak, melly a' Német nemzet java felett tanátskozzék 's azt elintézzék — megvakíttatni nem engedik!! Ezekkel a' kifejezésekkel élnek ők a' magok úgy nevezett *Próbáló Megjegyzéseikben*, mellyeket a' Historiai vizsgálomlékezés, akarolja ellen is a' Jakobinusi gyilkosságok' 's több effélék' sorába helyeztet. Minckutánna a' Nassau i Rendek az efféle revolútziós meghívásokat magoktól megvetéssel féretaszították volna, 's ekképpen a' revolútzió' emberci innét semmit se' remélhettek, ekkor támadott az ő eskolájokból egy Löning, ki a' politikai fanatismus által legnagyobb mértékben elfoglaltatva lévén, a' Státusnak egy nagy emberét, a' ki egész életét 's egészségét a' nép' boldogíttatásának áldozta-fel, hogy több ilyeneket is elijesztesze, az élethől gyilkosan kiakará végezni."

— Végre megemlíti ezen író azt is, hogy characterére nézve mitsoda ember volt az az ifjú, a' ki ezen nagy gyilkosságot elkövetni akarta. Tudni illik néhány esztendőknél előtte történt, hogy Löning egy papnak árva leányát eltsábitván, azt azután el nem vette, mellyért való bujában a' leány a' gyermeket megölvén, ezen tselkedetért még ma is fenytő házbán szenved.

A' Pruszsziá Koronaörökös Princz, *Orániai Fridrik* Princz társaságában Helvétzia felé folytatván útját, Jul. 16-dikán a' Hohenzollern - Hechingeni Országló Hertzeget meglátogatta, 's ennek ösi, *Hohenzollern* nevet viselő, familiái felleghvárán, a' szabad ég alatt ebédelt, honnét a' Bodensee vidékein Helvetziába beutazott.

Mostanság egy nagy *Renomistának* pere folyt-le Pruszsziában, kinek familiái neve Massenbach. Obersterségig emelkedett a' Pruszszius armádánál. A' pere 1817-től fogva volt vizsgálás alá vétetve 's most folyt-le végképpen. Történetünk nagyon rövid leírása ez: — Az ő atya Hassiai fő Erdőmester volt, kitől Oberster Massenbach Schmalkaldenben 1757-ben vette származását. Mint Hadnagy Pruszszius szolgálatba lépett 1782-ben; 1786-ban Kapitánnyá lett; 1787-ben a' Hollandiai expedíziókor Erdőrendkeresztet kapott, a' hol meg is sebesedett. Mint Major 1792-től fogva 1794-ig a' Frantiák ellen való háborúban szolgált; 1806-ban mint Oberster 's a' Princz Hohenlohe armádájánál Gen. Kvártélymesteri Hadnagy, Magdeburgból Stettin felé vezette a' Pr. armádát, melly azonközben oda, minthogy Prenzlaunál kapitulálni kéntelenített, meg nem érkezett, melly miatt ő, azzal vádoltatván, hogy az ő rossz vezetése miatt fo-

gattatott-el az armada, vizsgálás alá vonattatott. Részöbre, mint Posenben Bialokocsi birtokos, melly birtokot ő régebben tsakugyan a' Királytól kapta vala, Posennek a' Király alá lett visszaterésekor a' Király' hűségére magát ismét lekötölte. Az ő Prenzlaui hibájáért való pere azonközben azért, hogy 1817-ben Oktob. 24-dikén megkegyelmezésért való kérelmet adott-be 's tselekedetének megbánását jelentette, elnyomtatott, melly per addig azért szakadtott volt felbe, hogy Oberster *Massenbach* mikor a' megjelenésre meghivattatott, hol egyfel hol mással mentette magát, t. i: most azzal, hogy nintsen úti költsége, majd irmét, hogy fontosabb politikai tárgyak által gátoltatik. Az ő végső megítéltetésében tsak szolgálatbéli hűségtelenség, a' hivatalbéli halgatóságnak, melyre részint mint közönséges tisztviselő részint mint a' Prusszus armada' Stábjának tagja, közönségesen és különösen köteleztetett volna; megrontása, 's a' hivatalbéli titkoknak elárulásával való fenyegetődzés, mellyel egy jó summa pénznek kitsikorására célzott, voltak az ellen való vádnak tárgyai. A' vizsgálódó biztosság főbb tagjai voltak: Gen. Lieutenantok, *Diericke*, kit maga kért-ki, és *Holtzendorf*, 's *Criminalis Bíró Graffunder*. — Elő hozatnak a' vádolás' Aktaiban azon Memoárok, mellyeket *Massenbach* 1809-ben, Bialokoschan-lakta alatt kiadott, melly irások közt több olyanok találtattak, mellyek a' Prusszsziai titkos archivumból vétettek-li, 's a' mellyek Prusszszianak politikai 's katonai állapotját tárgyatták. Ezen Memoároknak két árkus hijjával már a' 4-dik kötetje is kijött vala a' sajtó alól, 's hogy a' közönség' elejébe ne juthasson, tsak az által gátolhatta-meg a' Prusszsziai Státus, hogy 4 vagy 5 ezer tallérokon mind megvásárlotta a' Könyv-

arostól: *Massenbach* Urnak pedig ezen Memoárok' további nyomtatattása szorosan megtiltatott, melyre ő akkor készséggel el is ajánlotta magát: de azonban az 1815-dik esztendőttől fogva Memoárjainak újabb kidolgozásához fogott, 8 kötetekben, 's azokat részint Bialokoschan részint a' Württembergi vidékeken, a' hova 1816-ban 6 hónapi engedelemmel, *Massenbach* nevű familiai jószágának átvételére ment vala, nem tsak kidolgozta, hanem tisztán kétszer le is iratta. Ezen második kidolgozása, elvétetett írásai között találtatott-meg. Kézre kerültek a' két *copiak* is. Ő ezen új munkáját ajánlotta maga a' Prusszus Országlószeknek 11,500 Fridrik-aranyért, még pedig oly kinyilatkoztatással, hogy néki ezen summát egy Anglus nyomtató már megígérte, és ha a' Prusszus Országlószek a' Memoárokért ennyit nem ad, ő azokat ezen Anglusnak küldi nyomtatásra. Hanem ez az Anglussal való historiájá *Massenbach*nak, mint azután kijött, tsak arra való fogás volt, hogy a' Prusszus Udvartól ezen summát kitsalhassa. Ennyi bosszantás után végezetre meghatározta a' Prusszus Országlószek, hogy ezen embert elfogassa és ítélszék' elejébe állíttassa. Elfogattatását a' Ménusi Frankfurtban Aug. 19-dikére virradó éj-jel 1817-ben az ott lévő Prusszus Residens *Goltz Ur*' kívánságára a' Frankfurti Magistratus eszközölte, a' hol titkon tartozkodott. Azolta *Küstrin*-ben ült fogságban. Hogy Memoárjait 1809-ben nyomtatás alá botsátotta, ezért most azt hozta-fel mentségül, hogy ő úgy ítél, hogy a' Prusszus Státusnak, minthogy ennek politikai létele már akkor egészszen fel volt forgatva, ezen irások kinyomtatattása által többé semmit se' árthat. Megvallja, hogy azt, hogy az Anglus nyomtató néki 11,500 Fridrik-aranyokat ígért volna, maga költötte.

Hanem, hogy a' tsalárdságot ezen tekintetben mennyire üztefűzte, ez az ő elvéteztett levelciből nyilatkozott-ki, mellyek között valósággal találtak egy Kereskedő háztól Massenbachhoz szolló, Május' 1-ő napján 1817-ben költ levélre, melyben a' 11,500 Fridrikaranyokról, vagy 9800 font Sterlingeokról való Igérettétel is előfordul. Ezen költött levelet azért tartogatta Massenbach, hogy, mint ő maga szoll, ezen tsupa fogás által a' Pruszszus Udvarnál a' maga kívánságának annál nagyobb fontosságot szerezhessen.

Írásai közt egy darab papiroson ezen jegyzések találtattak, ily felyülírás alatt Nagy Projektum, J...y és J...n nevű személyekhez szolló levélnek conceptusa' formában: — 1) Ezen én Memoárjaimat nem kell kinyomtatni legalább addig, míg én élek. Hanem — 2) Az Originált és a' Copiákat le kell tenni valamelly városba, a' hova a' Despotismus' karjai el nem érhetnek. — 3) Előbb, t. i. 1809-ben tsak a' 3 első kötetek nyomtattattak volt ki, itt pedig az egész munka tökéletesen, 's a' már kinyomtatva volt kötetek újra kidolgoztatva egygyütt találatnak. — 4) Nékem 1810-ben, midőn már a' 4-dik kötetet nyomtatnám, további nyomtatása és folytatása a' Berlieni Udvar által keményen megtiltatott, 's a' mit már kinyomtatattam vala, 5000 tallérokön mind megvétett. — 5) Ebből megtetszik, hogy a' Berlieni Udvar melly nagyon rajta volt, hogy ezen Memoárok közönségessé ne tétessenek. — 6) Ugy kidolgozva pedig, mint most elkészültek, néki még nagyobb kedvetlenségére tétettének közönségessé. Oly dolgok vagynak benne felfedeztetve, mellyeket a' Pruszszus Udvarnak örökké valófiátyollal takartatni, kell kívánni. — 7) (Itt semmi sint). — 8) Hogy a' 11,500 Fridrikaranyokat el ne vesztessem, ebben ily eszközökkel élek — a)

A' feleségem egész vagytonát, melly ennek egész pénzbeli árrát teszi, mint első zálogot úgy intabuláltattam — b) Már most tudára fogom adatni a' Berlieni Udvarnak, hogy az én Memoárjaim ugyan halálom előtt nem fognak kinyomtatanni, hanem, hogy ezeknek segedelme által familiái jószágomnak megtarthatására pénzt szerezhessenek, kéntelen vagyok ezen Memoárekat oly embereknek kezekbe adni, kik nekem előre bizonyos summát fognak adni, ha just engedek nékiek arra, hogy Memoárjaimat halálom után kinyomtatathassák. — 9) Nékem tehát azon kell lennem, hogy Memoárjaimat oly embereknel tehessem-e, kik elkötelezik magokat, hogy azokat külömben kezekből ki nem adják, hanem ha azon summát leteszi nékiek valaki, mellyben én a' Berlieni Udvarral meg fogok egygyezni.

Ámbár Massenbach a' maga 8 kötetekben kidolgozott Memoárjait ki nem nyomtatattatta is, mind az által eléggé kimutatta a' Státus eránt való veszedelmes észélzását, midőn attól, efféle veszedelmes fenyegetődzések által 's tsalárd úton módón ily summa pénzt ki akar tsikorni. Kimenetele ezen hoszszas pernek O-berster Massenbachra nézve a' lett, hogy kassáltassék, 's 14 esztendeig tartó, várbéli fogságban szenvedjen.

* * *

Karlsruhéban közönséges pompával ment véghez Julius' 17-dikén Leopold Badeni Markgrófnak Sofia Wilhelmina Princzaszszónnyal a' 14-dik Gusztav Svétziai volt Király és Friderika Királyné Badeni Princzaszszónny leányokkal való elmáthasittatása, melly pompán sok más Hertzegi-familiákból való mind két nem-béli személyeken kívül, Bavariai Király és Királyné 's Felsegek is jelen voltak.

Nagy Britannia.

Bronte nevű régen *Gross most* Spanyol fregát, nem régen *Braunschweig* nevű Anglus kereskedő hajót Marie nevű foktól valami 5 mérföld távolságra előlaltalván, rá lőtt, 's a' golyóiban a' hajó fedelén egy újast megölt, 's egy szolgát és egy hajós legényt megsebesített. Végezetre megismerték a' Spanyolok, hogy Anglus hajót támadtak meg, melyre nézve a' tüzelést felbe szakasztván, egy Spanyol Kapitány általment az Anglus hajóra, 's botsánatot kérvén azt beszélt, hogy kevéssel azelőtt a' tájan egy Insurgens Brigg egy Spanyol fregátot, mellyen fél millió Piasterek találtattak elfogott, 's innét eredett a' tévedés. Ezen történetről a' Parlamentumban is kérdés fordult elő, 's oly nyilatkozatokat tettek felőle a' Ministerek, hogy már parantsolatot küldöttek a' Madridban lévő Anglus Hívelethez, hogy vétesse vizsgálás alá a' dolgot.

A' Régens Princz Jul. 13-dikán a' Parlamentumba nagy pompával bemenvén, annak mostani üléseit berekesztette.

Az úgynevezett Reformátoroknak messterkedéseik Angliának külömbkülömb vidékein naponként szembetűnőbbek kezdenek lenni, melynek bizonyosságául ily történeteket említenek az újabb levelek: A' Blackburni népgyűlés, melly Jul. 5-dikén tartatott, 8000 ezer emberekből állott, kik közt 150 tulajdonképpen úgy nevezetett Reformátorok találtattak. Az ő Orátorai, kik a' gyűléshez beszédeket intéztek, a' népnek legalsóbb salakjából való emberek. Itt is megjelent az Oráló székben egy olyan aszszonyi egyesületnek Deputatziója, a' milyenről már más ízben is emlékezetet tettünk, 's a' melly egy Szabadsági siphát 's egy beszédet vitt fel oda, melly a' nép előtt közönsége-

sen felolvastatott. Nyilván kitetszik ezen beszédből, hogy azon aszszonyok, kik a' Reformátor társaságnak tagjai, elkötelezték magokat arra, hogy gyermekeikbe a' polgári és religiói gyűlölséget belé tsepegtetik. Ezen aszszonyok magokat az Orátorok közzé elegyítvén egész végig megmaradtak a' gyűlésben. Leghevesebb tagjai az egyesületnek a' Padham és Burnley béli lakosok; ezek butykósokkal voltak fegyverkezve. Egy betsületes újságlevéiben, melly Leedsben irattatik, a' van, hogy Manchesterben egy időltta vasárnapi oskolák tartatnak, mellyekben a' gyermekek a' Király' és Papok gyűlölésére tanittatnak. Ezen Oskolák fejei is a' Reformátorok társaságába tartoznak, 's részeseik számát az által iparkodnak nevelni, hogy a' gyermekeket a' vasárnapi imázkodásoktól eltartóztatják, 's a' helyet hűségtelesség' és Jakobinusság' princípiumait tsepegtetik belejük. A' Manchesteri Chronika azt erőssíti, hogy a' Leighi és azon környéki fábrikás munkások között egy ugyantsak a' Reformátorok társaságába tartozó aszszonyember hirdeti ezen társaságnak tudományait, a' melly tudományoknak egy részét a' teszi, hogy mi módon kellessék a' revoluziós lántsákat készíteni, melly rettenetes fegyvernek nemét egy időtől fogva Manchester vidékein látni lehet.

A' Ministerek' jóvallására a' Parlamentumnak utolsó ülésében, a' Ministerekkel ellenkező résznek is nagy helybehagyásával, 50,000 font Sterlingek hátaoztattak azoknak a' dolog nélkül lévő fábrikásoknak segítettésekre, a' kik lakni a' Jó reménség fokára menni kívánnak, melly minden tekintetben sokkal hasznosabbnak találtatik a' mostani időben, mint ha Kanadába 's egyéb Északi Amérikai vidékekre mennének lakni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Schelmetz Bányáról Jul. 18-dikán. Mélt. L. B. Révay, János Ur, Ts. K. Kamarás, Túrótz Vármegye örökös Fő-Ispánja, és a' Fő-Ispáni hivatal Administratora, ő Felségétől alsó Magyar Országai Fő Kammer-Grófnak és a' hét Sz. K. Bányavárosok örökös Biztosának kinevezetvén, ma tartotta itten fényes békjövételét.

* * *

Folytatása az Egri tsillagvisgáló toronybéli tudósításoknak az üstökös-tsillagról.

Egerből. Jul. 17-dikén 1819. Julius 10-kétől fogva nagyobbára felhőbe borúlt éjtszakák lévén; alig lehetett az Üstököst nyomozni; hólott különben, a' mint előbbi tudósításimban mondtam, most volnának legkedvezőbb környülállások vizsgálására. A' leg közelébb múlt éjtszaka a' Tygrisből a' Nagy medve (Gönczöl Szekere) ellenébe látszott kihatni: világossága 's mekkorasága valamennyire megtsökkent. Mivel Jul. 2-dikán naplemente után tsak hamar igen szép formába 's nagynak látszott, kétségen kívül már régen mutogatta magát láthatárunkon; 's annyival tsudálatosabb, hogy itt is, Bétsben is, ugyan azon Jul. 2-dikánál nem vétetett hamarabb észre. Egerre nézve a' Mátran túl, főképpen hantos helyeken, a' Pásztorok és éjjel utazók a' múlt hónapnak közepe táján jól láthatták volna egy órával elébb 's utóbb éjfélnél."

B é t s.

Császár és Király ő Felsege kegyelmesen méltóztatott Erdélyi Nagy Méltóságú Püspök, Cs. Kir. Status és Erdélyi Fő Kormányszéki Valóságos Belső Titkos Tanácsos, *Rudnai és Divék Ujfalusi Rudnay Sándor* Ur ő Excellentiáját, Magyarország Primásává kinevezni — úgy

Az Egri Nagyméltóságú Erseket Cs. K. Valóságos Status és Főméltóságú M. Kir. Helytartó Tanácsbeli Consiliariust, Heves és Külső Szolnok özszekaptsolt T. N. Vármegyék örökös Fő Ispányát, Nagy Szalatnyai L. Báró és Batskói Örökös, *Fischer István* Ur ő Excellentiáját, a' Szent István M. Kir. Rendje' nagy keresztjével megtisztelni.

J e l e n t é s.

Gazdasághébeli Számadó, és Számvevő Utasítások cím alatt tavaly előfizetésre kihirdetett munka legközelebb a' sajtó alól kiszabadult. Melly is a' véget jelentetik, hogy a' tisztelt előfizetett Urak az ezen előfizetést bészédő Uraktól a' nyomtatványokat kezekhez vehessék. Továbbá az új vevőkre nézve a' Munka fog találatni: Pesten T. Szép György Úrnál a' M. Királyi Tábla hites Jegyzőjénél a' Kereszt-útszában, és Egenberger Könyváros Úrnál; Veszprémben Fő Tisztelendő Horváth János Canonok, és Apát. Úrnál; Sopronyban Feigl Theophil, M. Gróf Festetics Uraság Tisztjénél; Pétsét Pajnádi Jó'sef Senátor Úrnál; Szombathelyen Zsoldos, Keszthelyen Földessy, Kanizsán Szent-Mihálfalvay, Siklóson Tóby Könyvkötő és áros Uraknál.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Válló czédulában: —

Julius' 27-dikén 246 $\frac{3}{4}$ — 28-dikán 246 $\frac{1}{2}$ — 29-dikén 247 — forintot.